

GEOPOLITIIKAN MERKITYS JALKAVÄKIMIINOJEN KÄYTTÖRAJOITUKSILLE JA -KIELLOILLE

Yleisesikuntaeversti Esko Nieminen

Keskustelu jalkaväkimiinojen¹ käytön rajoittamisesta ja kieltämisestä ryöpsähti varsinaisesti käyntiin vuonna 1995 sen jälkeen kun Kansainvälisen Punaisen Ristin Komitea (ICRC) oli sisällyttänyt yleistavoitteekseen maailmanlaajuisen pyrkimyksen kyseisten miinojen täydellisen kieltosopimuksen aikaansaamiseksi. Aloite oli lähtöisin kansalaisjärjestöistä, jotka sysäsivät 90-luvun alussa liikkeelle ajatuksen miinakiellosta. Sen pohjalta kuusi järjestöä perusti vuonna 1992 kansainvälisen komission, International Commission to Ban Landmines (ICBL)². Siihen liittyi pian muita kansainvälisiä ja kansallisia, hallitusten ulkopuolisia organisaatioita (NGO) ja tänä päivänä ICBL käsittää jo tuhatkunta järjestöä yli 60 maassa.

ICBL sai myös nopeasti YK:n siunauksen ja asian taakse noin puolet maailman valtioista. Nämä lupautuivat asettumaan sopimuksella vahvistettavan täyskiellon takuumiehiksi vuonna 1996 Ottawassa pidetyssä konferenssissa, joka huipentui Kanadan ulkoministeri Lloyd Axworthyn ilmoitukseen täyskieltosopimuksen allekirjoittamisesta seuraavan vuoden lopussa samassa paikassa.

Yleisen hyväksynnän laajentamiseksi oli jo aikaisemmin alkanut maailman joka kolkkaan kurotettu kampanja, jota ohjasi ICBL:n projektin koordinaattoriksi palkkaama yhdysvaltalainen Jody Williams. Hänen johdossaan järjestö omaksui alusta pitäen aiemmin käyttämättömiä toimintatapoja, eräänä tehokkaimmista kansainvälisesti kuuluisien henkilöiden lassoaminen kampanjan keulakuviksi. Toimintastrategia osoittautui poliittisesti niin tulokselliseksi, että Norjan Nobelkomitea myönsi siitä järjestön ja sen koordinaattorin puoleksi jakaman vuoden 1998 Nobelin rauhanpalkinnon.

KÄYTTÖNORMIEN TARKENTAMISTA VAADITTIIN

Jalkaväkimiinojen käyttöä oli jo aiemmissa humanitaarisen oikeuden kansainvälisissä sopimuksissa säännelty antamalla määräyksiä, jotka viittasivat sodankäynnin yleisiin periaatteisiin ja menettelytapoihin³. Näiden yleisnormien ei kuitenkaan katsottu olevan riittäviä, eivätkä ne todellisuudessa muutaneetkaan sellaisten maiden miinakäytäntöä, jotka käyttivät niitä sotien anta-

mien oppien mukaisesti, eli merkiten, kartoittaen ja rekisteröiden asettamansa miinoitteet.

Rajoituksien ja käyttönormien tarkentaminen oli nähty välttämättömäksi. Geneveen perustettu pysyvä aseidenriisuntakomitea (Conference on Disarmament, CD), jonka jäseneksi Suomi hyväksyttiin vuonna 1996⁴, sai aikaan vuonna 1980 kolme tavanomaisten aseiden käyttöä sääntelevää pöytäkirjaa, jotka kielsivät aseet, joiden sirpaleet ovat röntgensäteillä havaitsemattomia (I pöytäkirja), miinojen, ansojen ja muiden taistelulaitteiden käyttökieltoja ja rajoituksia (II pöytäkirja) ja polttoaseiden käytön kieltoja ja rajoituksia (III pöytäkirja). Seitsemän vuotta myöhemmin syntyi vielä IV pöytäkirja, jolla kiellettiin sokeuttavien laseraseiden käyttö⁵.

Ratifiointien määrä takkuili. Paineiden lisääntyminen jalkaväkimiinojen täyskiellon aikaansaamiseksi ja pöytäkirjoja kohtaan osoitettu arvostelu alkoivat vaatia tarkistuksia laadittuihin teksteihin. Tärkeimmäksi pöytäkirjaksi oli todettu II pöytäkirja. Täydellinen miinakielto sai aluksi melko näyttävän poliittisen läpimurron aikaan suuressa määrässä valtioita, mutta pian alkoi käydä selväksi, että erityisesti geopoliittisten olojen ero maailman eri kolkilla jarrutti ”Ottawan hengen” vauhtia. Useat maat eivät olleet valmiita luopumaan miinoistaan. Näin CD:n tarkistusmieliala sai ilmaa alleen samanaikaisesti kun ICBL:n täyskieltopropaganda levittäytyi yli maapallon.

OTTAWAN PROSESSILLA EI OLLUT GEOPOLITIIKKA

Geopolitiikka käsittelee maantieteellisten tekijöiden vaikutusta valtioiden politiikkaan, tai on politiikka-lähtöisemmin ilmaistuna poliittisten ilmiöiden kuvaamista ja selittämistä maantieteen ja siihen liittyvien asioiden nojalla⁶. Ottawan prosessin alkuvaiheissa näytti siltä, että tällä valtiotieteen haaralla ei ole toimijoiden suunnitelmissa mitään sijaa. Niinpä strategiaksi omaksuttiin yleismaailmallinen miinan syntisyuden julistaminen. Keinoina käytettiin tietoisuuksia, joiden aiheina olivat miinakentissä niissä maissa vammautuneet, joissa ei ollut noudatettu kuria miinoitteiden merkitsemisessä, kartoituksessa ja rekisteröinnissä⁷. Näiden maiden lähihistoriaan liittyivät olennaisesti sisäiset levottomuudet ja valtataistelu puolisolitaallisten joukkojen kesken. Tietoisuudet ja muu propaganda eivät kuitenkaan eriyttäneet miinavahinkojen kohdealueita omiksi kriisipesäkkeikseen, vaan yleistivät miinojen esimerkiksi vammauttavan siviilejä yhtäläisesti siitä riippumatta, minkälaista miinoittamiskuria maassa noudatettiin⁸.

Jalkaväkimiinojen käyttöperiaatteisiin perehtymättömät käytetty strategia hurmasi varsin tehokkaasti. Erityisesti naiset kääntyivät täydellisen miinakiellon kannattajiksi myös Suomessa. Vuoden 2000 lopulla tehdyn gallututki-

muksen mukaan naisista kannatti luopumista 3/4, kun sitä miehistä kannatti vain 42 prosenttia, poliittisen kannatuksen levätessä vasemmiston ja vihreiden 70 prosentin varassa⁹.

Valtioiden geopoliittista asemaa tarkasteltaessa niiden keskinäinen poliittinen jännite ei ole ainoa sopimuksien solmimiseen liittyvä tekijä. Toinen - joskus vielä merkittävämpi - on maantieteellinen asema sinänsä. Jalkaväkiminasopimuksiin suhtautumisessa erityisen mielenkiintoinen on asenteiden vertailu manner- ja saarivaltioiden kesken.

SAARI- JA MINIVALTIOILLA ERI-LAINEN MOTIVAATIO

Maapallolla on kaikkiaan 45 itsenäistä saarivaltiota, eli vajaa neljännes 192:sta maailman maasta. Tässä tutkimuksessa saarivaltioksi on katsottu maa, jonka suvereeni alue on sijoittunut kokonaan mantereen ulkopuolelle. Saarivaltioksi on siten määritelty esimerkiksi Indonesia, vaikka sillä on yhteistä maarajaa Kalimantanin saarella Malesian ja Brunein ja maan läntisimmässä osassa - Uuden-Guinean saarella - Papuan ja Guinean kanssa. Malesia taas ei ole saarivaltio, koska sillä on maa-alueita myös Aasian mantereella. Saarilla olevia valtioiden välisiä maarajoja on kuitenkin vain muutamilla mailloilla¹⁰.

Saarivaltiot ovat valtaosin vähäisiä niin väestömäärältään kuin maa-alueiltaan. Jos kriteerinä käytetään alle miljoonan jäävää väestömäärää, tällaisia saarivaltioita on 28 kappaletta niiden kokonaismäärästä. On selvää, että minikokoisella valtiolla on kriisitilanteissa vähäisesti operaatiotilaa. Sen rajoittaminen miinoittein rajoittaisi omaa toimintaa ehkä enemmän kuin hyökkääjää. Käytettävissä ovat joka tapauksessa kaikki miinoittamiskeinot merellä ja rannikon edustalla, koska merimiinoja ei ole rajoittamis- tai kieltosopimuksin lainkaan säädelty. On siis varsin luonnollista, että minikokoinen saarivaltio valitsee maa-alueensa miinattomuuden turvallisuusratkaisuun, mikäli tilanne on muuten sisäisesti tai sijaintiympäristössä ongelmaton.

Minikokoisista saarivaltioista onkin jo yli puolet eli 15 kappaletta liittynyt Ottawan täyskieltosopimukseen. Sen ulkopuolelle jääneiden pois pysymisen syyt ovat sinänsä erillisen tutkimuksen aihe, mutta päivittäisistä uutisista ja valtioiden keskinäisistä suhteista voi vetää johtopäätöksiä. Esimerkiksi Kyprokseen pidättyminen ulkopuolisena johtuu varmasti Turkin aiheuttamasta epävarmuudesta ja ennen kaikkea siitä, että Turkki on miehittänyt saaren pohjoisosan ja käyttää alueella miinoitteita. Lisäsyynä lienee myös väestön läheinen riippuvuussuhde Kreikkaan, joka ei myöskään ole ratifioinut täyskieltosopimusta.

Viitaten riippuvuussuhteisiin, eräs erillishuomio saarivaltioiden ratifiointivalmiudesta tulokoon vielä todetuksi, koska se on vaikuttanut oleellisesti ratifi-

ointimääriin. Meksikon lahdella on kahdeksan minikokoista saarivaltiota. Niistä seitsemässä on valtion päämiehenä kuningatar Elisabeth¹¹. Kun Iso-Britannia on liittynyt Ottawan sopimukseen, on luonnollista, että kyseiset alaismaat seuraavat. Vuoden 2001 toukokuussa odotettavissa olikin enää yhden valtion (Saint Vincent ja Grenadiinit) ratifiointi, joka sekin oli allekirjoittanut sopimuksen jo vuoden 1997 joulukuussa. Näin kyseinen valtiorypäs kohottaa ratifioineiden maiden lukumäärää näyttävästi yli kuudella prosentilla, vaikka ryppään yhteen laskettu väestömäärä on vain 901000 eli 0,15 promillea ja maa-ala 6214 neliömailia eli 0,1 promillea maapallon väestöstä ja maapinta-alasta.

Alle miljoonan asukkaan maita on tällä hetkellä kaikkiaan 41, Vatikaani eli Pyhä Istuin sekä väeltään (455 as) että alaltaan (0,44 neliökm) niistä pienimpänä¹². Näistä valtioista on Ottawan sopimukseen liittynyt vielä suurempi osa kuin minikokoisista saarivaltioista, 27 kappaletta eli lähes 66 prosenttia. Vain kaksi minikokoista mannervaltiota, Etelä-Amerikan koillisrannikon naapurukset Guayana ja Surinam, ovat jääneet täyskieltosopimuksen ulkopuolelle. Koska nekin allekirjoittivat sopimuksen jo vuoden 1997 lopulla, viivytely johtunee tämän päivän tilanteesta kyseisten maiden välillä. Muiden minikokoisten mannervaltioiden liittymisperusteet samaistuvat siihen, mitä tuonempana käy ilmi yleisistä geopoliittisista syistä.

VÄESTÖN MÄÄRÄ JA ALUEEN KOKO MUUTTAVAT TÄRKEYSJÄRJESTYSTÄ

Tarkasteltaessa sopimukseen liittymistä maailmanlaajuisesti, on syytä ensiksi kiinnittää huomiota arviointiperusteisiin. Tällöin havaitaan, että tiedotusvälineissä on lähes ainoana sopimusten kattavuutta mittaavana tekijänä pidetty niihin liittyneiden ja ulkopuolisten valtioiden lukumäärää.

Jos tällä mittapuulla verrataan toisiinsa Ottawan sopimuksen ja Geneven II pöytäkirjan ”suosiota”, tulos on häikäisevän selvä edellisen hyväksi: 117-59. Ottawan sopimusarvoa esiteltäessä tuodaan useimmiten esille vielä allekirjoittaneiden maiden yhteismäärä 133. Allekirjoitus ei merkitse sitä, että maa olisi vielä liittynyt sopimukseen, mutta populistisesti suurella lukumäärällä on tietysti vaikutusta, kun haetaan asiaan syvällisemmin paneutumattomien ihmisten kannatusta aatteelle.

Valtioiden lukumäärä on kuitenkin vain eräs mittausväline. Sopimusten geopoliittista kattavuutta mitattaessa sen rinnalle voidaan tuoda yhtä tärkeinä niiden peitto pinta-alana ja ihmismääränä, mihin edellä jo viitattiinkin. Näitä välineitä käytettäessä sopimukset saavat jalkaväkimiinojen kyseessä ollen

varsin erilaisen merkityksen siihen kuvaan verrattaessa, minkä asiasta saa valtioiden lukumäärää katsellen.

Väestön määrä on tärkeä mittaustapa, koska kaikkien humanitaarisen oikeuden sopimusten päämääränä on ihmisen suojeleminen. Alueen koon tärkeys taas perustuu siihen, että miinasopimusten lopullisena päämääränä on ihmisten liikkumis- ja yleisten elinmahdollisuuksien turvaaminen. Sopimusten solmimishetkellä ja monissa tapauksissa vielä vuosia niiden voimaan tulon jälkeen ei tilanne ole sellainen, että alueilla, joilla miinoja on käytetty, voitaisiin puhua vaarattomasta maaperästä. Noudattamalla sopimuksia, merkitsemällä, kartoittamalla, rekisteröimällä ja raivaamalla miinakentät tähän tilaan kuitenkin lopulta päästään.

OTTAWAN ARVO SOPIMUSMAIDEN LUKUMAARAN VARASSA

Kun Ottawan sopimusta (Taulukko 1.) tarkastellaan vertaamalla keskenään edellämainittuja kolmea mittaustapaa, todetaan sopimukseen liittyneiden 117 valtion edustavan yli 61 prosenttia maailman itsenäisten valtioiden (192) määrästä. Liittyneiden maiden yhteenlaskettu väestö on kuitenkin vain puolet tästä prosenttimäärästä, eli noin 31 prosenttia. Mukana olevien valtioiden maa-alakin, noin 56 miljoonaa neliökilometriä (23'445359 neliömailia), jää noin 40 prosenttiin maapallon maapinta-alasta (n 1,5 mrd neliökm).

Samoja mittausperusteita toisiinsa verraten Geneven muutettu II pöytäkirja antaa lähes päinvastaisen lopputuloksen (Taulukko 2.). Sopimukseen liittyneiden lukumäärä, 59 maata, on vain hieman yli 30 prosenttia maailman itsenäisistä valtioista, mutta yhteinen väkimäärä, melkein neljä miljardia, on reilusti kaksinkertainen, eli 66 prosenttia maapallon väestöstä ja maa-alakin, lähes 62 miljoonaa neliökilometriä (24'401866 neliömailia) on suurempi kuin Ottawan sopimusmailla, eli noin 42 prosenttia.

Tutkittaessa lähemmin taulukkoita 1. ja 2. havaitaan, että erot johtuvat siitä, että useimmat maailman suuriväestöisistä ja laaja-alaisista valtioista ovat jääneet Ottawan ulkopuolelle, mutta liittyneet Geneven II pöytäkirjan ratifioijiin. Näistä merkittävimmät ovat yli miljardin asukkaan rajan ylittäneet Intia ja Kiina. Yksinomaan niiden yhteenlaskettu väkiluku, 2'247'721000, ylittää koko Ottawan sopimukseen kuuluvan väestön yli 400 miljoonalla. Lisäksi yli sadan miljoonan asukkaan maita, jotka ovat liittyneet Geneven pöytäkirjoihin, mutta jääneet täyskiellon ulkopuolisiksi, on kaksi, Pakistan (138 milj asukasta) ja Yhdysvallat (272,6 milj asukasta). Ottawan sopimukseen on puolestaan liittynyt neljä yli sadan miljoonan asukkaan valtiota, Bangladesh (127

Taulukko 1.**OTTAWAN SOPIMUKSEEN RATIFIOINNEIN TAI VASTAAVIN
JÄRJESTELYIN LIITTYNEET VALTIOT**

Valtio	Väkiluku (1000 as)	Pinta-ala sqmi 1)
Alankomaat	15808	16033
Albania	31133	11100
Andorra	66	170
Antigua ja Barbuda(s)	64	170
Argentiina	36738	1068300
Australia(s)	18784	2967900
Bahamasaaaret(s)	284	5400
Bangladesh	127118	55600
Barbados	259	170
Belgia	10182	11800
Belize(s)	236	8900
Benin	6306	43500
Bolivia	7983	424200
Bosnia-Herzegovina	3482	19781
Botswana	1464	231800
Brasilia	171853	3286478
Bulgaria	8195	42800
Burkina Faso	11576	105900
Costa Rica	3674	19700
Djibouti	447	8500
Dominica(s)	65	300
Dominikaaninen tasavalta(s)	8130	18800
Ecuador	12562	109500
El Salvador	5839	8100
Espanja	39168	194880
Etelä-Afrikan tasavalta	43426	471009
Fidzi(s)	813	7100
Filippiinit(s)	79346	116000
Gabon	1226	103300
Ghana	18888	92100
Grenada(s)	97	130
Guatemala	12336	42000
Guinea	7539	94900
Guinea-Bissau	1235	12900
Honduras	5997	43300
Irlanti(s)	3633	27100
Islanti(s)	273	40000
Iso-Britannia(s)	59113	94500
Italia	56735	116300
Itävalta	8139	32378
Jamaika(s)	2652	4200
Japani(s)	126182	145882
Jemen	16942	203800
Jordania	4561	34445
Kambodza	11627	69900
Kanada	31006	3851800
Kap Verde	406	1600
Kenia	28809	225000
Kiribati(s)	86	277
Kolumbia	39309	439700
Kongo	50481	905600
Kroatia	4677	21829
Lesotho	2129	11700
Liberia	2924	43000
Liechtenstein	32	60
Luxemburg	429	998
Makedonia	2023	9781
Madagaskar(s)	14873	226700
Malawi	10000	45700
Malesia	21376	127300
Maldiviivit(s)	300	100
Mali	10429	479000
Malta	382	120
Mauritania	2582	398000
Mauritius(s)	1182	700

Meksiko	100294	761600
Moldova	4461	13000
Monaco	32	1
Mosambik	19124	309500
Namibia	1648	318695
Nauru(s)	11	8
Nicaragua	4717	49998
Niger	9962	489000
Niue 2)(s)	2	100
Norja	4439	125200
Norsunluurannikko	15818	124500
Panama	2779	30200
Paraguay	5434	157000
Peru	26625	496200
Portugali	9918	35672
Päiväntasaajan Guinea	466	10800
Qatar	724	4416
Ranska	58978	211200
Romania	22334	91700
Ruanda	8155	10200
Ruotsi	8911	173732
Saint Kitts-Nevis(s)	43	104
Saint Lucia(s)	154	240
Saksa	82087	137800
Salomonsaaret	455	11000
Sambia	6994	290600
Samoa(s)	230	1100
San Marino	25	20
Senegal	10052	75700
Seychellit(s)	79	176
Sierra Leone	5297	27700
Slovakia	5396	18859
Slovenia	1971	7821
Sveitsi	7275	15900
Swazimaa	985	6700
Tadžikistan	6103	53300
Tansania	31271	364900
Tanska	5357	16639
Thaimaa	60609	198500
Togo	5081	21900
Trinidad ja Tobago(s)	1102	2000
Tšekkinmaa	10281	30387
Tunisia	9514	63200
Turkmenistan	4366	188500
Tzad	7557	496000
Uganda	22805	91100
Unkari	10186	35900
Uruguay	3309	68000
Uusi-Seelanti(s)	3662	103700
Vatikaani	1	0
Venezuela	23203	352100
Zimbabwe	11163	150800

YHTEENSÄ	1000 as	sqmi
117 valtiota	1847056	23445359
60,94 %	30,78%	40,49%
Maailma 192 valtiota	6000000 as	57900000 sqm
(s) saarivaltio		

Lähteet:

World Almanac 2000

Multilateral Treaties Deposited with the Secretary-General, Volume II, United Nations, 2001, s 320-321.

Suuri perhekartasto, neljäs painos, 1996, Kauppiaiden kustannus Oy

1) Pinta-ala on Taulukossa 1, 2 ja 3 neliömailleina (Englannin maili =1609 metriä), koska maili esiintyy edelleen pituus- ja pinta-alamittana useissa ulkomaisissa lähteissä, vaikka esimerkiksi presidentti Gerald Ford allekirjoitti metrijärjestelmään siirtymistä koskevan suosituksen (the Metric Conversion Act) jo v. 1975. Vastaavat neliökilometrit saadaan kertomalla luvut 2,589:llä. Vastaus ei ole tarkka, sillä käytetyssä lähteessä suurempien maiden pinta-alalukuja on pyöristetty, mutta tällä ei ole merkitystä

2) Niue on Uuteen Seelantiin kuuluva itsehallintoalue, jonka ulko- ja puolustuspolitiikasta vastaa emämaa. Ei ole World Almanac 2000:n mukaan itsenäinen maa, mutta esiintyy sellaisena YK:n sopimusmaiden luettelossa.

Taulukko 2.GENEVEN MUUTETTUUN II PÖYTÄKIRJAAN RATIFIOINNEIN
TAI VASTAAVIN JÄRJESTELYIN LIITTYNEET VALTIOT

Valtio	Väkiluku (1000 as)	Pinta-ala sqmi 1)
Alankomaat	15808	16033
Argentiina	36738	1068300
Australia	18784	2967900
Bangladesh	127118	55600
Belgia	10182	11800
Bosnia-Herzegovina	3482	19781
Brasilia	171853	3286478
Bulgaria	8195	42800
Costa Rica	3674	19700
Ecuador	12562	109500
Eesti*	1409	17462
El Salvador	5839	8100
Espanja	39168	194880
Etelä-Afrikka	43426	471009
Etelä-Korea*	46885	38000
Filippiinit	79346	116000
Intia*	1000849	1269300
Irlanti	3633	27100
Iso-Britannia	59113	94500
Israel*	5750	8000
Italia	56735	116300
Itävalta	8139	32378
Japan	126182	145882
Jordania	4561	34445
Kambodza	11627	69900
Kanada	31006	3851800
Kap Verde	406	1600
Kiina*	1246872	3705400
Kolumbia	39309	439700
Kreikka*	10707	50900
Liechtenstein	32	60
Liettua*	3585	25200
Luxemburg	429	998
Malediivit	300	100
Moldova	4461	13000
Monaco	32	1
Nicaragua	4717	49998
Norja	4439	125200
Pakistan*	138123	310400
Panama	2779	30200
Peru	26625	496200
Portugali	9918	35672
Ranska	58978	211200
Ruotsi	8911	173732
Saksa	82087	137800
Senegal	10052	75700
Seychellit	79	176
Slovakia	5396	18859
Suomi*	5158	130100
Sveitsi	7275	15900
Tadzikistan	6103	55300
Tanska	5357	16639
Tsekinmaa	10281	30387
Ukraina*	49811	233100
Unkari	10186	35900
Uruguay	3309	68000
Uusi-Seelanti	3662	103700
Vatikaani	1	0
Yhdysvallat*	272640	3717796

(n 40 aaria)

YHTEENSÄ	1000 as	sqmi
59 valtiota	3964084	24401866
30,73 %	66,07 %	42,14 %

* Mukana vain Geneven pöytäkirjassa (11 valtiota)
Lähteet ja selitykset kuten Taulukko 1.

Taulukko 3.

MIINASOPIMUKSIIN KUULUMATTOMAT VALTIOT

Valtio	Väkiluku (1000 as)	Pinta-ala sqmi 1)
Afganistan	25825	250000
Algeria	31133	919600
Angola	11178	481400
Arabiemiirikuntien liitto	2344	32000
Armenia	3409	61500
Azerbaidzan	7908	33400
Bahrain	629	240
Bhutan	1952	18000
Brunei	323	2200
Burundi	5736	10700
Chile	14974	292300
Egypti	67274	386700
Eritrea	3985	46800
Etiopia	59680	435185
Gambia	1336	4400
Georgia	5066	26900
Guyana	705	83000
Haiti	6884	10700
Indonesia	216108	741600
Iran	65180	636000
Iraq	22427	168754
Jugoslavia	11206	38500
Kamerun	15456	183600
Kazakstan	16825	1049200
Keski-Afrikan tasavalta	3445	240500
Kirgisia	4546	76600
Komorit	563	900
Kongon Tasavalta	2717	132000
Kuuba	11096	42800
Kuwait	1991	6900
Kypros	754	3600
Laos	5407	91400
Latvia	2354	24700
Libanon	3563	4000
Libya	4993	679400
Marokko	29662	172400
Marshallsaaret	66	70
Mikronesian liittovaltio	132	271
Mongolia	2617	604000
Myanmar	48081	262000
Népal	24303	54400
Nigeria	113829	356700
Oman	2447	82000
Palau	18	177
Papua-Uusi Guinea	4705	178700
Pohjois-Korea	21386	46500
Puola	38609	120700
Saint Vincent & Grenadiinit	121	130
Sao Tomé ja Príncipe	155	400
Saudi Arabia	21505	756983
Singapore	3532	250
Somalia	7141	246200
Sri Lanka	19145	25300
Sudan	34476	967500
Surinam	431	63000
Syyria	17214	71500
Taiwan	22113	13900
Tonga	109	289
Turkki	65599	301400
Tuvalu	11	10
Uzbekistan	24192	172700
Vanuatu	189	5700
Valko-Venäjä	10402	80200
Venäjä	146394	6592800
Vietnam	77311	127200
YHTEENSA	1000 as	sqmi
65 valtiota	1374867	18518859
33,85 %	22,91 %	31,98 %

Lähteet ja selitykset kuten Taulukko 1.

milj), Brasilia (172 milj), Japani (126 milj) ja Meksiko (100 milj). Niiden yhteen laskettu asukasmäärä nousee yli puolen miljardin (525,5 milj), eli noin 28,5 prosenttiin 117 sopimusvaltion väestöstä.

Edellä tarkasteltujen kahden sopimuksen ulkopuolella oli YK:n aseriisuntaa koskevan raportin¹³ mukaan vuoden 2001 loppukesällä edelleen 65 itsestä valtiota, yli kolmasosa maailman maista (Taulukko 3.). Niiden yhteen laskettu väestö on lähes neljäsosa maapallon väkimäärästä eli 1,4 miljardia (23 %), kolmen valtion asukasmäärän ylittäessä sata miljoonaa. Suurin näistä on väkiluvultaan Indonesia, yli 216 miljoonaa ja muut Venäjä (146,4 milj) ja Nigeria (n 114 milj). Mainitut kolme maata edustavat yhteensä noin neljänestä (476'331000) sopimuksettomien väestöstä.

ISOT VALTIOT RATKAISEVAT SOPIMUKSEN ARVON

Siirryttäessä taulukkojen 1. 2. ja 3. pinta-alasarakkeeseen - josta saarivaltioiden merkitystä jo kosketeltiin minikokoisia maita aiemmin tarkasteltaessa - havaitaan, että Ottawan sopimukseen liittyneitä yli miljoonan neliömailin valtioita on neljä, Argentiina (yli 1 milj neliöm), Australia (lähes 3 milj neliöm), Brasilia (n 3,3 milj neliöm) ja suurimpana Kanada (3,85 milj neliöm). Näiden maiden yhteispeitto, yli miljoonaa neliömailia on yli puolet sopimusmaiden kokonaisalasta (n 21,6 milj neliöm).

Geneven pöytäkirjaan liittyneiden maiden luettelossa mainitut Ottawan sopimusvaltiot ovat myös mukana. Niiden lisäksi yli miljoonan neliömailin valtioita tulee mukaan kolme, Intia (lähes 1,3 milj neliöm), Kiina (3,7 milj neliöm) ja Yhdysvallat Kiinaa vielä hieman laajempaan. Kun tämän sopimuksen suurten valtioiden ala lasketaan yhteen, se kohoaa yli 81 prosenttiin (19 866974 neliöm) Geneven II pöytäkirjan valtioiden alueesta.

Sopimuksettomien valtioiden luettelosta yli miljoonan neliömailin maita löytyy vain kaksi, eli Kazakstan ja Venäjä, mutta jo pelkästään jälkimmäisen osuus, 6,6 miljoonaa meliömailia, nousee kolmannekseen yhteisalasta.

Edellä olevasta erittelystä käy yksiselitteisesti ilmi, että suurilla mailla, olivat ne sitten suuria väkiluvultaan tai alueiltaan, on tilastollisesti ratkaiseva merkitys, kun sopimusten arvoa mitataan näillä tekijöillä. Kumpi niistä katsotaan tärkeämmäksi, on monen perusteen summa. Verrattaessa sopimukseen liittyneiden tai niiden ulkopuolelle jääneiden isojen maiden valintoja todetaan, että molemmilla koon perusteilla on ollut samanlainen merkitys ratkaisuja tehtäessä, sillä isoja maita on liittynyt tai ollut liittymättä yhtä lailla väestömäärän kuin pinta-alan laajuuden perusteella, eli Ottawan sopimukseen neljänestä, Geneven pöytäkirjoihin 7-7 ja ulkopuolelle jääneisiin 3-2 isoa valtiota. Yksinomaan väestönsä perusteella isoja ovat Bangladesh, Japani, Meksiko,

Pakistan, Indonesia ja Nigeria ja yksinomaan alueeltaan isoja Argentiina, Australia, Kazakstan ja Kanada. Muiden osalta (Brasilia, Intia, Kiina, Yhdysvallat ja Venäjä) molemmat suuruuden perusteet (yli 100 milj as ja yli 1 milj neliöm) täyttyvät.

SOPIMUSHALUKKUUDESSA SUURIA EROJA MAANOSIEN VALILLA

Suurten valtioiden liittyminen sopimuksiin voi siis muuttaa niiden kansainvälistä merkitystä oleellisesti. Jotta tällaisten muutosten todennäköisyys selviäisi, seuraavaksi tarkastellaan sopimus- ja ulkopuolisten maiden sijoittumista maapallon pinnalle ja eräitä geopoliittisesti merkitseviä alueita valtioiden keskinäisen sijainnin mukaan sekä vaarallisimpia miinavaltioita (Taulukko 4.).

Kun maantieteellistä jakaumaa tarkastellaan sopimuksittain, todetaan, että Väli-Amerikka on liittynyt Ottawaan innokkaimmin. Tämä ei kuitenkaan selity sillä - viitaten aiemmin pääteltyyn - että suurin osa alueen maista on saarivaltioita, sillä alueen kaikki mannervaltiot ovat Ottawan maita. Jos aluetta verrataan Oceaniaan, todetaan tämän alueen valtioiden liittyneen kyseiseen sopimukseen vain puoliksi, vaikka sen kaikki maat sijaitsevat saarilla. Yksi lisäsyys saattaa Oceaniassa olla muutamien maiden keskinäiset maarajat (kts viite 10), mutta vielä todennäköisemmin eräiden saarivaltioiden sisäiset levottomuudet, jotka ovat lykänneet ratifiointeja.

Runsasvaltioisimmat maanosat Afrikka ja Eurooppa ylittävät tällä hetkellä prosentuaalisesti Oceanian Ottavan sopimukseen liittymisessä. Geneven muuttettua II pöytäkirjaa eurooppalaisvaltiot ovat myös ratifioineet kiitettävästi muihin alueisiin verrattuna, kun jätetään Pohjois-Amerikka huomioon ottamatta vähäisen valtioiden kokonaisuuden (3) perusteella.

Varauksellisimmin Ottavan sopimukseen on suhtautunut Aasia, jonka maista vain vajaa kolmannes on liittynyt siihen. Aasia onkin ainoa maanosa, jonka valtioista ylivoimaisesti suurin osa, 23 maata, on kokonaan miinasopimusten ulkopuolella (60,5 %), sillä sen 38 valtiosta on Geneveenkin liittynyt vain kymmenen.

Vaarallisimmista miinamaista kolme on Aasiassa¹⁵, mutta vain Kambodza on liittynyt Ottawaan ja Geneveen. Maanosa kuuluu maailman levottomimpiin muun muassa mainittujen kolmen maan oltua sodassa viime vuosina, mikä yhdistyneenä useimpien maiden köyhyyteen panee ilmeisesti luottamaan halpaan miina-aseeseen. Se, että Kambodza on liittynyt sopimukseen siitä huolimatta, että sen rajanaapureista Laos pohjoisessa ja Vietnam idässä ja etelässä ovat niiden ulkopuolella, johtunee osittain sopimuksien myötä luvatussa taloudellisesta ja miinanraivausavusta.

Taulukko 4.**MIINASOPIMUSTEN MAANTIETEELLINEN JAKAUMA JA ERÄITÄ GEOPOLIITTISESTI MERKITTÄVIÄ RYHMITTYMIÄ**

Alue	Ottawa		Geneve		Ei sôpim		Yht	Saarivaltioita
	lkm	%	lkm	%	lkm	%		
Eurooppa	33	69	29	60	10	21	48	5
Aasia	11	29	10	26	23	60,5	38	6
Afrikka	36	69	4	8	17	31	52	3
P-Amerikka	2	67	2	67	0	0	3	0
E-Amerikka	9	75	6	50	3	25	12	0
Väli-Amerikka	17	85	4	20	3	15	20	13
Oceania (Australia ml)	8	47	4	21	9	53	19	19
Yhteensä	116		59*		65		192	46
Entinen SNTL ¹	4	27	5	33	8	53	15	0
Venäjän rajavaltiot ^{2 3}	2	13	7	47	7	53	15	1
Venäjän rajanaapureiden länsi- ja eteläpuoliset								
Euroopan maat	32	91	23	66	4	11	403	5
Vaaralliset miinamaat ⁴	5	42	2	17	7	58	12	0

* = 11 valtiota on liittynyt vain tähän sopimukseen

¹ Eesti, Latvia, Liettua, Valko-Venäjä, Ukraina, Moldova, Georgia, Armenia, Azerbaidzan, Kazakstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadzikistan, Kirgisia.

² Norja, Suomi, Viro, Latvia, Valko-Venäjä, Ukraina, Turkki, Georgia, Azerbaidzan, Kazakstan, Kiina, Mongolia, Pohjois-Korea, Yhdysvallat, Japani.

³ Puolalla ja Liettualla on Venäjän kanssa yhteinen raja Kaliningradin alueella. Ei mukana laskelmassa.

⁴ ICRC:n Anti-Personnel Landmines-julkaisun mukaan Angola, Afganistan, Bosnia-Herzegovina, Etiopia, Irak, Jugoslavia, Kambodza, Kroatia, Mosambik, Ruanda, Somalia ja Sudan, s 9.

Afrikassa - jonka kaikki kuusi ICRC:n luettelon mukaista miinavaarallista valtiota¹⁶ kuuluvat maailman köyhimpien maiden joukkoon - sopimukset eivät myöskään ole saaneet kuin kaksi (Mozambik ja Ruanda) liittymään Ottawan sopimukseen. Silmäiltäessä muita Taulukko 3:ssa lueteltuja sopimuksettomia Afrikan valtioita, ne kaikki ovat sellaisia, joissa levottomuudet jatkuvat tai ovat lähiajan historiaa. Tästä päätellen ilmeinen yleisperuste liittymättömyyteen on vakauden puute, mikä panee varautumaan kaikin mahdollisin keinoin. Yhtä selvältä syytä vaikuttaa myös valtioiden varattomuus, mikä panee etsimään halvimpia keinoja, eli yksinkertaista miina-asetta.

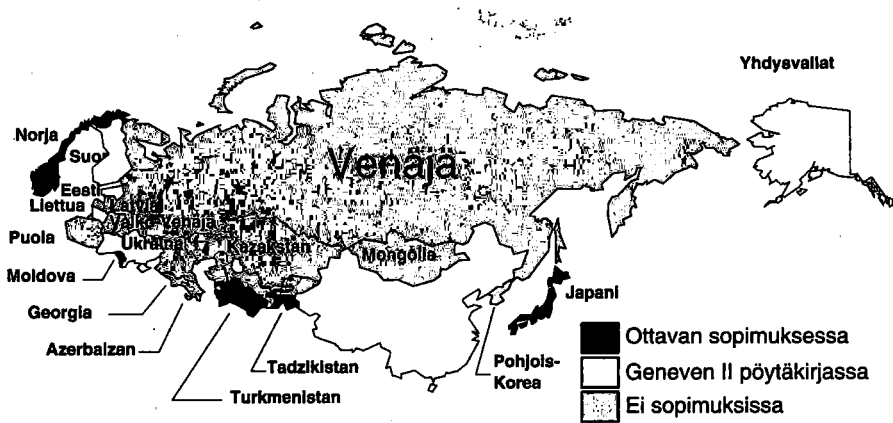
Väli-Amerikan eli Länsi-Intian maista - joihin on tässä tutkimuksessa luettu valtiot Meksikon lahden kaakkoispuolella Panama eteläisimpänä - mannervaltiot¹⁷ ovat kaikki liittyneet Ottawan sopimukseen, kuten jo aiemmin todettiin. Saarivaltioista poliittinen epävarmuus näkyy Kuuban ja Haitin pidättäytymisessä ulkopuolella. Haiti, kuten myös minivaltio Saint Vincent ja Grenadiinit ovat kuitenkin jo vuonna 1997 panneet allekirjoituksensa Ottawan sopimukseen.

OTTAWAN SOPIMUSTEKSTI EI SALLI VARAUMIA

Pohjois-Amerikan Meksiko jatkaa Väli-Amerikan mannervaltioiden Ottawa-myönteisyyttä pohjoiseen, mutta Yhdysvallat ei ole suostunut edes allekirjoittamaan sopimusta. Liittovaltion asenne on ollut suurin pettymys projektin toimijoille, mutta toisaalta - ajatellen valtion maailmanlaajuisesti merkittävä roolia - ulkopuolisuus on niin monen tekijän summa, että sen tulkinta on hyvinkin erillisen tutkimuksen aihe.

Yksi syy - jonka Yhdysvallat esitti allekirjoitusvaiheessa ratkaisevaksi - on se, että maa halusi miinakiellon ehdottomuuteen varauksen koskien Etelä- ja Pohjois-Korean rajavyöhykettä, jota Yhdysvallat valvoo. Ajatellen epävarmuutta monilla muilla alueilla, joiden tulevaisuuteen maa haluaa vaikuttaa, esitetty syy oli ilmeisen muodollinen, silloisena ajankohtana vain päällimmäisenä ollut.

Hyväksytty sopimusteksti määrittäi kuitenkin yksiselitteisesti: The Articles of this Convention shall not be subject to reservations¹⁸. Myös sopimuksen muutosprosessi on rajoitettu niin, että esitysten on tultava sopimusmailta. Ulkopuoliset valtiot voivat lähettää mahdolliseen muutoskonferenssiin vain tarkkailijoita¹⁹.

Kuva 1. Venäjän ja sen rajavaltioiden osallistuminen sopimuksiin

Yhdysvaltojen allekirjoitus jäi siis puuttumaan, eikä ratifiointi näytä nykytilanteessa kovin todennäköiseltä. Kanada, sopimuksen aloitevaltio, sen sijaan luonnollisesti ratifioi sen allekirjoituspäivänä ja liittyi Geneven muutettuun II pöytäkirjaan seuraavan vuoden alussa. Geneveen liittyi myös Yhdysvallat noin puolitoista vuotta myöhemmin.

ARVAAMATON VENÄJÄ SOPIMUSHALUKKUUDEN JARRUNA

Liittymisen ja ulkopuolisuuden perusteita pohdittaessa on maanosa- ja vastaavien kokonaisuuksien lisäksi syytä tarkastella eräitä erillisalueita. Ylempänä käsiteltyjen vaarallisten miinamaiden ohella tällaiseksi tarkastelukulmaksi on katsottu liittymistilanne Venäjän ympäristössä. Kysymystä pohditaan tässä tutkimuksessa kolmella kehällä: Venäjän rajanaapurit, entiset Sosialististen Neuvostotasavalttojen Liiton valtiot ja rajanaapureiden länsi- ja eteläpuoliset Euroopan maat. (Taulukko 4. ja Kuvat 1. ja 2.)

Sisimmästä kehästä, rajanaapureista, todetaan Ottawan sopimukseen liittyneen vain kahden, rajan ääripäissä sijaitsevan maan, Norjan ja Japanin. (Taulukko 4. ja Kuva 1.) Jälkimmäisellä on Venäjän kanssa vain merirajaa, joten merelliset suojaamistoimet ovat käytettävissä rannikon ja saarten rannikko-miinoitteineen. Norjalla - Ottawan allekirjoituskonferenssin isäntämaalla - on Venäjän maarajaa 170 kilometriä, siitä toistasataa kilometriä pitkälti luonnon kurussa olevaa, helposti puolustettavaa jokivartta. (Kuva 1.) Kaikki muut rajavaltiot - puolet entisiä SNTL:n jäsenmaita - ovat jättäytyneet Ottawan sopimuksen ulkopuolelle.

Geneven muutetun II pöytäkirjan jäsenmaina on seitsemän Venäjän rajavaltiota, niistä neljä maarajoilla²⁰. Rajavaltioita, jotka eivät ole liittyneet kumpaankaan miinasopimukseen, on kahdeksan, joista Turkki merirajalla.

Tarkasteltaessa kaikkia entisen SNTL:n 15:ttä jäsenvaltiota, todetaan näistä kolmen²¹ olevan mukana Ottawan sopimuksessa. Mikään niistä ei ole Venäjän rajavaltio. Geneven pöytäkirjan maita on viisi, niistä kaksi Venäjän rajalla²². Miinasopimuksettomia SNTL:n entisiä jäsenmaita on yhteensä kahdeksan²³.

Uloimmalla tarkastelukehällä, Venäjän rajanaapureiden länsi- ja eteläpuoliossa Euroopan osassa, on yhteensä 35 valtiota. Vain kuusi niistä on jäänyt Ottawan sopimuksen ulkopuolelle²⁴, eli liittyjiä on ollut yli 90 prosenttia. Geneven pöytäkirjan valtioitakin on 65 prosenttia. Vain kymmenesosa valtioista oli vuoden 2001 loppukesällä vielä molempien sopimusten ulkopuolella, niistä Puolalla yhteinen maaraja Venäjän kanssa erillisellä Kaliningradin alueella.

Tilastojen geopoliittinen sanoma on ilmiselvä: Valtiot eivät ole liittyneet Ottawan täydellistä miinakieltoa edellyttävään sopimukseen minkään globaalin, humanitaarisen hengen hurmiossa, vaan täysin itsekkäistä turvallisuusjärjestelmistä. Geopolitiikan kielellä ilmaistuna se tarkoittaa sitä, että lasketaan mittatikkulla fyysisistä etäisyyttä poliittisesti epäluotettavimman häiriötekijän suuntaan ja seurataan väliin jäävien maiden kannanottoja.

Selvin sopimusjarru näyttää olevan Venäjä. Asenne on yhdensuuntainen sen kanssa, kuinka valtiot suhtautuvat itäeurooppalaiseen työvoimaan. Mitä kauemmaksi EU:n nykyiseltä itärajalta mennään, sitä innostuneemmiksi muuttuvat politiikkojen asenteet²⁵. (Kuva 2.)

VIIVEITÄ MYÖS SISÄISISTÄ LEVOTTOMUUKSISTA

Suurten ja rikkaiden maiden osalta tähän liittyy vielä miina-aseen teknisen kehittymisen seurauksena tapahtunut käyttöperiaatteiden muuttuminen aiemmin melko puhtaasti puolustuksellisesta käytöstä hyökkäyksellisempään suuntaan, esimerkiksi lentolevityksin etenemissuuntien sivustoja tai pystysuorien hyökkäysten tavoitteita suojattaessa. Selvimmin niiden merkitys käy ilmi vertaamalla Taulukko 4:n tietoja maapallon eri osien karttoihin.

Lisäperuste, joka liittyy myös geopoliittiseen tilanteeseen, on miinan halpuus ja valmistamisen helppous. Köyhät maat, joiden puolustus nojautuu usein runsaaseen miesvoiman käyttöön, näkevät miina-aseen välttämättömänä suojanaan. Valitettavasti tällaisten maiden puolustus merkitsee yleensä myös huonosti koulutettuja joukkoja, jolloin aseiden käyttöperiaatteet ja kurinalaisuus

jättävät jälkeensä vaikeasti korjattavia ongelmia, jotka vaivaavat vielä vuosia kriisin päättymisen jälkeen.

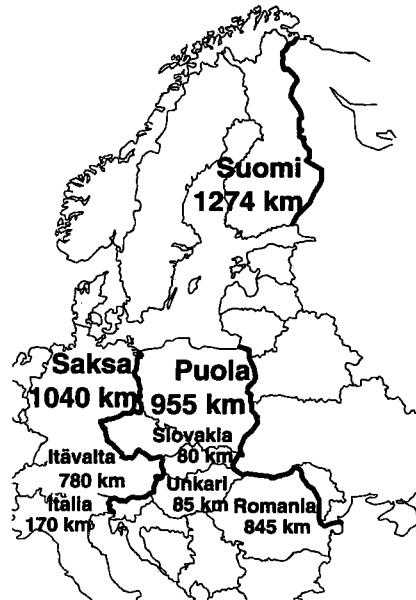
Kun tähän liitetään sisäiset levottomuudet ja niiden yleinen ilmentymä, puolisoilaaliset joukot, joiden taistelumoraali monesti aaltoilee äärihaluilla antamatta mitään takeita siitä, että sopimuksia voitaisiin noudattaa, on ymmärrettävää, että näillä mailla on ollut vaikeuksia liittyä kieltosopimuksiin siitä huolimatta, että liittymiseen on lisätty lupauksia raivaustuesta ja taloudellisesta avusta. Täten vaarallisista miinamaista on enemmistö vielä sopimusten ulkopuolella. (Taulukko 4.)

Toisaalta mukana on valtioita, joiden arvellaan täydelliseen miinakieltoon liittymisestä huolimatta edelleen käyttävän jalkaväkimiinoja, mikä on mahdollista sopimuksen heikkojen todentamis- ja seurantamääräysten vuoksi, jotka viivästyvät ja rajoittavat tarkastustoimintaa, eivätkä johda rikkomustapauksissa mihinkään rangaistuksiin²⁶.

Asenteet saattavat myös riippua siitä, että ne kehitysmaiden sotilasjohtajat, jotka ovat saaneet korkean tason koulutusta muualla, esimerkiksi Englannissa tai Neuvostoliitossa ja tietävät miehistönsä koulutuksen heikkoudet, ovat täydellisen kiellon kannalla, mutta poliittiset johtajat sitä vastaan²⁷. Koulutustason ja siitä riippuvan miinakurin vaikutus sopimushalukkuuteen voi kaiken kaikkiaan olla merkittävä, mutta vaatisi erillisen tutkimuksen, joka ei sisälly tähän tarkasteluun.

EUROOPASSA KAKSI MERKITTÄVÄÄ RAJALINJAA

Euroopassa geopoliittiset perusteet sopimuksiin liittymiselle tai niiden ulkopuolelle jäämiselle näkyvät maanosista kaikkein selvimmin. Kun mantereemme esiintyy muihin maanosiin verrattuna - jos otetaan huomioon suuri val-

Kuva 2. Euroopan valtioiden itärajojen pituuksia: Maaraja Puola - Slovakia - Unkari - Romania yht. 1945 km. Maaraja Saksa - Itävalta - Italia yht 1990 km

tioiden määrä - erittäin sopimusmyönteisenä, voidaan heti perään todeta, että tämä myönteisyys riippuu hyvin selkeästi siitä, mikä on maan etäisyys epävarmimmaksi koetusta valtiosta, Venäjistä. Esimerkiksi Keski-Euroopan halki Itämeren ”pyrstöstä” kohti kaakkoa Adrianmerelle kulkevan valtiojonon Saksa-Itävalta-Slovenia-Kroatia-Bosnia-Herzegovina etäisyys Venäjistä on vähintään tuhat kilometriä. Ne kaikki ovat Ottawan sopimuksen jäsenmaita. (Taulukko 1. ja Kuva 2.)

Oma mielenkiintonsa on Euroopassa sillä, mikä sopimustilanne vallitsee parin strategisesti merkittävän rajalinjan tuntumassa. Venäjän ollessa selkiintymättömässä tilassa ja sen entisten satelliittivaltioiden osoittaessa selvää haikutumista lännen leiriin, entisissä SNTL:n valtioissa on ilmennyt sekä satelliittivaltioiden kaltaisia pyrkimyksiä, epävarmuutta että lojaalia suhtautumista entiseen emämaahan, Tämän seurauksena vanha kysymys idän ja lännen rajasta mahdollisessa kriisitilanteessa on ollut monien pohdintojen aihe.

Edelläolevasta tilanteesta johtuen yksi merkittävä idän ja lännen rajalinja on entisten satelliittivaltioiden ja SNTL:n osavaltioiden välinen raja²⁸. Se on lyhin Keski-Euroopassa oleva valvontalinja kahden suuren veden, Itämeren ja Mustan meren välissä, yhteispituudeltaan 1945 kilometriä. (Kuva 2.) Linjan länsipuolella valtiot ovat Puolaa lukuunottamatta Ottawan sopimusmaita, itäpuolen valtioista²⁹ vain Moldova. Geneven sopimukseen ovat liittyneet länsipuolella Slovakia ja Unkari, Puolan ollessa vielä kokonaan ulkopuolinen ja itäpuolella Liettua, Ukraina ja Moldova.

SUOMELLA SCHENGENIN VAATIVIN RAJANVALVONTAOSUUS

Ajankohtaisesti edellistä kiinnostavampi valvontalinja on raja Itämeren ja Adrianmeren pohjukoiden välissä, joka on samalla Schengenin sopimuksen itäraja. Sen jakavat länsipuolella kolme ja itäpuolella viisi valtiota³⁰. Rajan yhteispituus on 1990 kilometriä. (Kuva 2.) Kaikki linjan länsipuoliset rajamaat ovat liittyneet molempiin sopimuksiin, kuten myös edellisen valvontarajan Puolan, Slovakian ja Unkarin kanssa rajan jakavat Tsekinmaa ja Slovenia.

Schengenin itärajan valvontapituutta lisäävät merkittävästi Tsekinmaan alueen työntyminen länteen ja Itävallan vastaava kurottautuminen itää kohti. Jos idän ja lännen väliset suhteet eivät kehittyisikään suotuisaan suuntaan ja tästä rajasta muodostuisi ideologioita erottava linja, kriisin uhatessa saatettaisiin pian puhua sotilaallisesti tärkeästä rintamapituudesta linnuntietä merien välillä. Tällöin havaittaisiin, että maarintaman pituus Tanskan etelärajalta Triesleen on sama kuin etäisyys Jäämerestä Viipurinlahteen³¹.

Suomen itäisen maarajan valvontapituus Venäjää vastaan on 1274 kilometriä. (Kuva 2.) Jos väestö ajateltaisiin sijoitettavaksi kokonaisuudessaan tälle rajalle, kilometrille tulisi hieman vajaa 4000 henkeä. Schengenin Keski-Euroopan rajavaltioiden yhteinen väestömäärä on 147 miljoonaa, joten itäisen valvontarajan kilometriä kohti riittää väkeä lähes 74 tuhatta henkeä. ”Valvontatiheys” on siis lähes 19-kertainen eli Suomella vain runsas 5 prosenttia Schengenin itärajan maiden väestömäärästä. Myös Norjalla riittää 170 kilometrin Venäjän rajalleen yli 26 tuhatta ”valvojaa” kilometrille. Ottawan sopimukseen liittynyt Ruotsi voi siis rauhallisesti seurata tilanteen kehittymistä, sillä sen välissä on pohjoisen Norjan lisäksi Suomen tarjoama vähintään runsaan parin sadan kilometrin syvyinen ”miinakenttä”, jonka läpi eteneminen jättänee riittävästi aikaa pohtia sopimuksissa pysymistä tai niistä irtisanoutumista kriisitilanteessa.

Edellä esitetyt laskelmat on tehty viittaamaan alueellisen puolustuksen mahdollisuuksiin harvaan asutussa Suomessa, jos luovutaan jalkaväkimiinoista. Ajallisesti kaukaa haettu, mutta kriisinaikaiseen alueelliseen puolustukseen edelleen hyvin sovellettavissa oleva vertaus on tilanne harvan puolustuksen rintamaosuuksilla viime sodissa. Ei olisi ollut mahdollisuutta perustaa puolustusta erillisistä tukikohdista muodostuneeseen rintamalinjaan ilman suoja-
na olevia miinoitteita.

Suomen puolustusdoktriini nojaa siihen, että alueellisella puolustuksella luodaan edellytykset hyökkääjän nujertamiseen. Halvan ja tehokkaan aseistuksen varaamisella ja ylläpitämisellä on ratkaiseva merkitys, koska muuhun ei tule olemaan taloudellisia mahdollisuuksia siinä laajuudessa mitä koko maan kattava aluepuolustus vaatii. Ellei siihen voida luottaa, prikaati 2005:n tehoakaan ei ratkaise sotaa.

Poliittinen johto ei ole nähnyt mahdolliseksi korvamerkitä vuonna 1997 jalkaväkityöryhmän arvioimaa 4,4 - 4,8 miljardin rahoitusta miinojen korvaamiseen³². Ulkoministerin ehdotuksen, että miinoista luovuttaisiin ilman erillistä rahoitusta, tuomitsi puolestaan puolustusvoimain komentaja ”absurdina ajatuksena”³³. Ylin sotilasjohto on toisaalta myös todennut, että teknisestä kehityksestä huolimatta ei ole löytynyt järjestelmää, jolla voitaisiin täysin korvata jalkaväkimiinat³⁴. Nykyaikaisin sensorein vihollisen liike kyllä kyetään havaitsemaan, mutta sensorit eivät pysäytä tai käännä vihollisen liikettä³⁵

OTTAWAN PROSESSI TÖRMÄSI GEOPOLITIikkaan

Heti alkuun suuren innostuksen synnyttänyt, näyttävään alkumenestykseen yltänyt ja suhteellisen nopeasti sopimuksen syntyyn johtanut Ottawan pro-

sessi on lähes pysähtynyt. Siihen on nähtävissä ainakin kolme geopoliittisesti vaikuttavaa syytä.

Ensimmäinen syy on sopimuksen markkinointi. ICRC:n ja ICBL:n keinot ”myydä” sopimusta maailmanlaajuisesti olivat lievästi ilmaistuna kyseenalaiset, jyrkemmin sanottuna jopa valheelliset.

Markkinointi perustui jalkaväkimiinojen siviileille aiheuttamien vammautumisten määriin ja erillisiin tapauksiin, missä ei sinänsä - ottaen huomioon käytetyt lähteet - ole huomauttamista. Virheellistä oli tietojen levittäminen niin, että täysin miinakurittomien maiden tapahtumat kerrottiin kokonaan toisessa ympäristössä, jolloin asioihin perehtymättömät saivat helposti käsityksen, että vastaavat vahingot saattavat tapahtua missä tahansa, kuten täydellistä miinakuria noudattavissa ja kokonaan miinoitteista vapaissa maissa, joita ei kampanjassa eritelty³⁶.

Kampanja käytti - kuten aiemmin todettiin - kansainvälisiä kuuluisuuksia markkinoijina. Prinsessaa kävelytettiin suojavarusteissa näyttävästi pitkin miinakentän laitaa, miinoitteessa jalkansa menettänyt nuorukainen juoksutti soihdun stadionille Sapporon talviolympialaisten avajaisissa. Suomeen tuotiin jamaikalaisyyntyinen calypsolaulaja torumaan. Kaiken kattava sanoma oli: Miinat ovat pahoja, älkää pitkö miinoja!

Toinen virhetekijä oli, että kampanja käsitteli propagandassaan samanlaisena syntisinä rikkaita valtioita kuin vähäisemmin puolustusmahdollisuuksin varustettuja sen ohella, mitä jo todettiin miinakurista ja kussakin maassa vallitsevasta tilanteesta.

Tämä johti kolmanteen virheeseen, huonoon ja epäloogiseen sopimustekstiin, mikä jo sinänsä lykkäsi monen maan halukkuutta liittymiseen. Kun sopimusteksti vaati niitä valtioita, joiden kaikki jalkaväkimiinat olivat varastoissa, hävittämään ne neljässä vuodessa, se salli niille valtioille, joilla oli miinoja maassa, kymmenen vuoden hävittämisperiodin ja lupauksen lisääjasta tarvittaessa³⁷. Aiemmin mainittiin jo heikoista tarkastus- ja valvontamääräyksistä.

Näiden virheiden seurauksena ratifioinnit alkoivat viivästyä ja alussa valinnut ”Ottawan henki” hiipua. Valtiot alkoivat laskelmoida haittatekijöitä puolustukselle ja mittailivat etäisyyksiä. Alkuvauhti vei silti tietyin osin kampanjan haluamaan suuntaan, sillä populistinen propaganda oli joka tapauksessa saanut aikaan sen, että monissa maissa täydellisellä miinakiellolla oli laaja väestön tuki, jota poliitikot eivät tohtineet päätöksillään vastustaa. Niinpä Iso-Britannia liittyi sopimukseen jota sen sotilaallinen johto ei olisi halunnut, koska miinakiellon näyttävimmäksi keulakuvaksi tiedotusvälineiden avulla kohonneen prinsessa Dianan odottamaton kuolema juuri siinä vaiheessa kun päätöstä pohdittiin, teki mahdolltomaksi sopimuksen hylkäämisen, sillä poliittinen paine oli liian suuri³⁸.

Vaikka tutkimuksen alussa mainittujen yleisnormien ei ole nähty riittävän sääntelemään miinojen käyttöä riittävästi, Geneven yleissopimusten I lisäpöytäkirja vuodelta 1977 on silti perusta kurinalaiselle miinojen käytölle. Se määrittää, että

- *selkkauksen osapuolten oikeus valita sodankäyntimenetelmät ei missään aseellisessa selkkauksessa ole rajoittamaton*³⁹

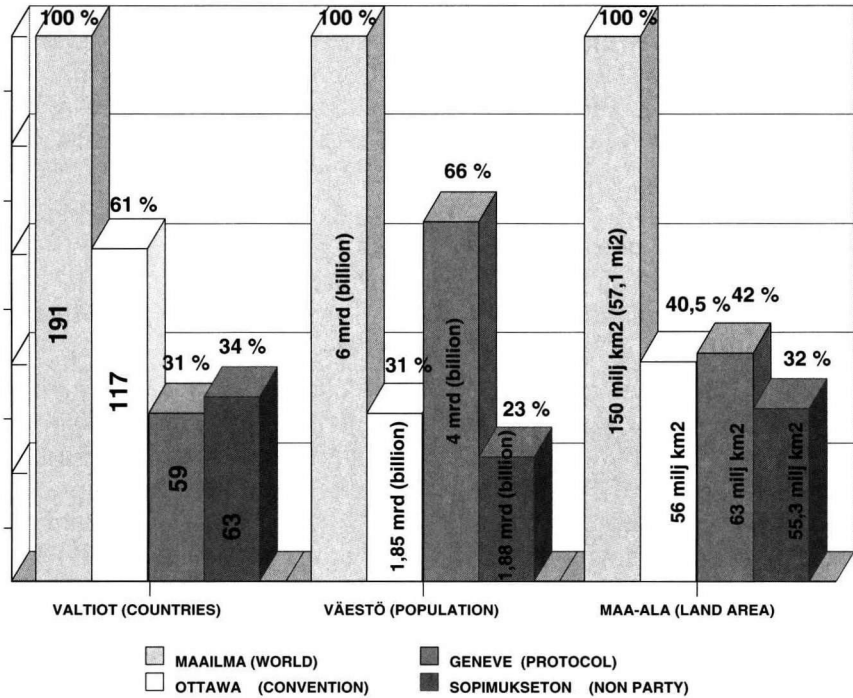
Tämän lisäpöytäkirjan osapuolina on jo 154 valtiota, joten se on hyväksyty lähes maailmanlaajuisesti, kuten neljä Geneven yleissopimusta, joiden osapuolina ovat lähes kaikki maailman valtiot. Lisäpöytäkirjojen ulkopuolella olevista maista merkittävimpiä ovat Intia, Pakistan, Yhdysvallat ja Indonesia. Niistäkin kolme ensimmäistä on hyväksynyt Geneven muutetun II pöytäkirjan, joten ulkopuolisuus johtuu muista kuin jalkaväkimiinoihin liittyvistä syistä⁴⁰

GENEVEN MIINAPÖYTÄKIRJA SOPII SUOMEN PUOLUSTUKSELLE

Geopoliittisesti Ottawaa merkittävämpi turvallisuusratkaisu on tällä hetkellä selvästi Geneven muutettu II pöytäkirja. (Kuva 3.) Tosin sopimukseen liittyneiden valtioiden määrä on vajaa puolet Ottawan sopimusvaltioista, mutta sopimuksen globaali peitto on väestöllisesti runsaasti kaksinkertainen Ottawan maiden väestöön verrattaessa ja maa-alakin lähes viisi prosenttia suurempi. Sopimusten ulkopuolella on vielä yli 30 prosenttia niin valtioista, niiden yhteenlasketusta väestöstä kuin maa-alastakin.

Jos jokin suurista valtioista päättäisi liittyä johonkin sopimuksista, se muuttaisi heti tilannetta kyseisen sopimuksen arvostuksessa. Mikäli Venäjä päättäisi liittyä Ottawan sopimukseen, kuten heti presidentti Putinin virkaanastumisen jälkeen ilmoitettiin, se nostaisi sopimuksen väestömäärää viidellä, mutta maa-aluetta liki 20 prosentilla, eli lähes puoleen maapallon pinta-alasta. Ilmoitus epäilytti ja pari päivää myöhemmin se oikaistiinkin: Putin oli tarkoittanut, että voitaisiin harkita Geneven pöytäkirjaan liittymistä. Sillä olisi sopimuksen piiriin kuuluvaan väestömäärään parin ja maa-alaan kahden ja puolen prosentin vaikutus.

Kuluneen aikaa, ennen kuin Venäjä on valmis yhtymään Geneveenkään. Maalla on sen verran eri tyyppiset ongelmat laajan alueensa vastakkaisilla puolilla ja lisärasitteena kuuluminen maailman suurimpiin miinoja vieviin maihin, että sidonnaisuudet edellyttänevät pitkää harkintaa. Liittymiseen sidottu todentaminen saattaa myös olla Venäjälle vaikeasti hyväksyttävä vaatimus.

Kuva 3. Osanotto miinasopimukseen (Participation on the Anti-Personnel Mine Conventions.)

Suomen kannalta Venäjän asenne jalkaväkimiinojen rajoituksiin tai kieltämiseen on ratkaisevan tärkeä eikä maamme pitäisi mahdollisista kansainvälis-poliittisista syistä heikentää ulkoisen turvallisuutensa perustaa tunteenomaisella humanitaarisen oikeuden lipunnäytöllä. Humanitaarisuutta on tietysti tavoiteltava kaikissa mahdollisissa toimissa sotilaallisen puolustuksenkin alueella, mutta maan turvallisuuden vaarantaminen ei ole todellista humanismia, vaikka se ulkopuolisten arvioimana saattaisi siltä näyttää.

Edellä selviteltyt geopoliittiset tekijät todistavat myös, että Suomen ratkaisun sitomiselle Euroopan Unionin yleiseen asenteeseen ei ole perusteita. Vaikka suurin osa EU:n maista on liittynyt Ottawan sopimukseen, niiden liittymisperusteet ovat todellisuudessa olleet muista tekijöistä kuin EU:iin kuulumisesta johtuvia, eivätkä ne samaistu Suomen tilanteeseen. EU on väärä viitekehys Suomen jalkaväkimiinapolitiikalle.

Jalkaväkimiinan olemusta on vielä syytä verrata toisen aseeseen, kaasun, olemukseen. Ensimmäisen maailmansodan jälkeenhän maailman valtiot pääsivät verrattain helposti sopimukseen kaasuseen kieltämisestä ja kielto piti käytännöllisesti katsoen täydellisesti koko toisen maailmansodan ajan. Kaasukiellosta tuli tapaoikeutta. Onko siis jalkaväkimiinallakin mahdollisuuksia tulla yhtä tehokkaasti tuomituksi ja pysyä yhtä kurinalaisesti poissa taistelukentiltä?

Kyseessä on tarkoitusperiltään kaksi erilaista asetta. Kaasu otettiin alun perin käyttöön aseena, jonka tarkoitus on tappaa, jopa massamaisesti. Jalkaväkimiinan tarkoitus taas on varoittaa ja ohjata liike halutuille alueille tai kehoittaa pysymään poissa, jotta vastatoimenpiteisiin voidaan ryhtyä muilla taistelun keinoilla⁴¹.

Mikäli jalkaväkimiinoja edelleen kehitetään teknisesti, kuten on jo eräiden miinamallien osalta tapahtunut, jotta saavutettaisiin esimerkiksi sopimusten vaatima itsetuhoutuminen riittävällä toimintavarmuudella, ei ole enää kysymys halvasta aseesta. Tämä kehityssuunta ei rohkaise köyhempiä valtioita liittymään sopimukseen, koska niillä ei olisi varaa tällaisiin miinoihin. Kriisitilanteessa saattaisi käydä niin, että vauraammalla vastustajalla olisi käytössään sopimusten mukainen miina-ase, mutta samaan sopimukseen liittyneellä toisella osapuolella ei vastaavaa asetta lainkaan, koska se ei voisi käyttää yksinkertaisempia ja halvempia, sopimusten kieltämiä miinatyyppejään, olivatpa ne vaikka kuinka hyvin merkittyjä, kartoitettuja ja rekisteröityjä.

Ennen Geneven muutettua II pöytäkirjaa tappioita saattoi tulla miinakentässä, koska miinoitteiden merkintä suojaasi vain omia joukkoja. Heti miinakentän olemassaolon paljastuttua ja ensimmäisten tappioiden tullessa lisämenetykset kuitenkin loppuivat, tehokkaimpana suojelijana miinakauhu. Geneven uusi miinasopimus vähentää alkutappioita, koska sen mukaan miinoitteiden merkintöjen pitää näkyä jokaiselle niitä lähestyvälle. Sotilaallisesti jalkaväkimiinasta on siten tullut entistä turvallisempi. Kun sen merkitys on puolustuksellisesti ratkaisevan tärkeä erityisesti silloin, kun taistellaan laajoilla alueilla vähäisin joukoin, on oletettavissa, että käyttö jatkuu ja kehittyy vähitellen kurinalaisempaan suuntaan yhä useamman maan puolustusvoimissa.

HUMANITAARISUUS EI SAA VAARANTAA KANSAKUNNAN TURVALLISUUTTA

Suomen turvallisuutta leimaa oleellisesti pitkän maarajan naapuruus Venäjän kanssa. Sopimukseen liittymisen kriteerit ovat Keski-Euroopassa sidoksissa siihen, miten kaukana Venäjän rajasta valtiot sijaitsevat. Lisäkriteerinä on NATO-jäsenyys.

Venäjän odotetaan demokratisoituvan. Tällä hetkellä se on vasta toive, jonka toteutuminen niin pitkälle, että voitaisiin tuntea luottamusta rauhallisen kehityksen etenemiseen itärajan takana, ei vielä ole ajassa ennustettavissa.

Siitä huolimatta Suomi on sitomassa sotilaallisen turvallisuutensa tehokkaan aseiden, jalkaväkimiinan hävittämisen aikatauluun, jonka mukaan Ottawan sopimukseen liittyttäisiin vuonna 2006. Näin halutaan tehdä siitä huolimatta, että kaikki miinat ovat turvallisesti varastoissa, että niiden korvaamiseen ei ole osoitettu varoja ja että tilanne itärajan takana ei missään nimessä osoita sellaisia muutoksia, että Venäjää voitaisiin pitää luotettavana ja turvallisena naapurina.

Suomi kykenee kyllä teknisen valmiutensa puolesta luopumaan miinoistaan mainitussa aikataulussa, joka edellyttäisi miinojen poistumista vuoteen 2010 mennessä. Geopoliittinen todellisuus kuitenkin todistaa, että tällainen ratkaisu ei ole turvallisuuden kannalta järkevä.

Diplomatia ja kansainvälinen politiikka eivät puhu uhkakuvista tai tuo esille geopoliittisen todellisuuden mukaisia kantoja, koska ne vaikuttaisivat heikentävästi neuvotteluilmapiiriin⁴². Niinpä ”uhkakuvien todennäköisyyden arviointi julkisuudessa jää riippumattomien analyytikkojen tehtäväksi”. Toisaalta ”poliittisilta päättäjiltä vaaditaan hiven mielikuvitusta ja paljon vastuuntuntoa, jotta he ymmärtäisivät puolustuksen vaatimuksia ilman selkeitä, sormella osoitettuja viholliskuvia”, toteaa kokenut diplomaatti⁴³.

Yleinen mielipide ohjaa poliitikkoja joskus liiallisesti. Siksi mielipiteeseen pitää vaikuttaa oikeilla tiedoilla julkisuudessa, jotta ne ohjautuvat järkeviin uomiin.

Luottamus meni itänaapuriin vuonna 1939, jolloin se rikkoi kaikki solmimansa sopimukset hyökkäämällä Suomeen. Jatkosota ja kylmän sodan pitkä kausi eivät korjanneet tilannetta, mikä paljastui, kun kielen kannat kirposivat SNTL:n romahdettua. Venäjä on edelleen siinä tilassa, että sen on saatava läntinen maailma paljon vakuuttuneemmaksi rauhantahdostaan ja kehityksensä jatkumisesta siihen suuntaan. Vielä ei mikään vakuuta kansoja siitä, etteikö Venäjä voisi rikkoa esimerkiksi ihmisoikeuksia muuallakin kuin Tsetseniassa. Tilanne miinasopimukseen liittymisessä sen rajoilla on tästä vakuuttava esimerkki. Siksi Suomellakaan ei ole mitään syytä liittyä sopimukseen, jotka heikentävät valtiona sen ulkoista eivätkä paranna kenenkään henkilökohtaista turvallisuutta.

VIITTEET

- 1 SPR käyttää käsitettä ”henkilömiina”. Kts. esim. Henkilömiinat Ystävä vai vihollinen, SPR:n käänös-julkaisu 1997, s.6 ja 7.
- 2 ICBL:n perustajajäsenet: Handicap International, Human Rights Watch, medico international, Mines Advisory Group, Physicians for Human Rights ja Vietnam Veterans of American Foundation. (www.icbl.org)
- 3 Kts. esim. Geneven yleissopimusten I lisäptk, art.51.4. ja art.35.1.ja 2.
- 4 Jalkaväkimiinatyöryhmän raportti, UM:n julkaisuja n:o 1/1998, s 12.
- 5 Kts. esim UM: Sodan oikeussäännöt, Edita 1997, s.193-199.
- 6 Vrt Gummeruksen uusi tietosanakirja, osa 1, s 494, Gummerus 1987 ja Alpo Juntunen: Geopolitiikka - perusta Venäjän aatteelle,Tiede ja ase n:o 58/2000, s 85, Gummerus.
- 7 Kts esim Henkilömiinat, ystävä vai vihollinen, s 41-44, SPR 1997.
- 8 Ibid, s 10
- 9 Suomen Sosialidemokraatti 3.7.2001.
- 10 Haiti-Dominikaaninen tasavalta, Indonesia-Malesia-Brunei, Papua-Uusi-Guinea, Irlanti-Iso-Britannia ja Kypros-Turkki.
- 11 Bahamaasaaret,Saint Kitts ja Nevis, Antigua ja Barbuda,Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit, Barbados ja Grenada.
- 12 Helsingin Sanomat 2.2.2001.
- 13 Multilateral Treaties Deposited with the Secretary-General, Status as at 31 December 2000, Volume II s 307, 320 ja 321. United Nations, New York,2001.
- 14 ICRC:n Anti-Personnel Landmines-julkaisun mukaan Angola, Afganistan, Bosnia-Herzegovina, Etiopia, Irak, Jugoslavia, Kambodza, Kroatia, Mosambik, Ruanda, Somalia ja Sudan, s 9.
- 15 Afganistan, Irak ja Kambodza
- 16 Angola, Etiopia, Mosambik, Ruanda, Somalia ja Sudan.
- 17 Guatemala, Belize, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica ja Panama.
- 18 Sopimuksen artikla 19: Tämän sopimuksen artikloihin ei sallita varauksia. -Kirjoittajan oma suomennos.
- 19 Artikla 13.
- 20 Suomi, Eesti, Ukraina ja Kiina.
- 21 Moldova, Turkmenistan ja Tadžikistan.
- 22 Eesti ja Ukraina.
- 23 Latvia, Valko-Venäjä, Georgia, Armenia, Azerbaidzan, Kazakstan, Uzbekistan ja Kirgisia.
- 24 Liettua, Puola, Armenia, Jugoslavia, Kreikka ja Kypros.
- 25 Annamari Sipilä: Vaikea oikea puoli. Kommenttiartikkeli tutkimukseen itälaajentumisesta. Helsingin Sanomat 28.1.01, s E1.
- 26 Viite 4, s 18 ja Ottawan sopimusteksti, art 8.
- 27 ICRC:n tietoisun jälkeinen keskustelu Torinossa toukokuussa 1995, humanitaarisen oikeuden 50. kurssilla, jossa mukana useiden Afrikan ja muiden maanosien sekä NATO:n korkeamman sotilasjohdon upseereita ja keskustelut vastaavalla, Balkanin ja Keski-Aasian valtioiden edustajiin kohdistetulla 55. kurssilla v 1996.
- 28 Puola-Slovakia (Tsekkoslovakia)-Unkari-Romania.
- 29 Venäjä (Kaliningradin alueella), Liettua, Valko-Venäjä, Ukraina ja Moldova.
- 30 Länsipuolella Saksa, Itävalta ja Italia, itäpuolella Puola, Tsekinmaa, Slovakia, Unkari ja Slovenia.
- 31 Kirjoittajan diplomityö Sotilaallisten näkökohtien huomioon ottaminen valtakunnansuunnittelusamme v 1967, s 22 ja liite 6.
- 32 Puolustuselonteko 2001 ja ev Kukon puhelinhaastattelu 20.8.2001.
- 33 Komentajan haastattelu, Sotilaisaikakauslehti 8/2000, s 14-15.
- 34 Kts esim kenrl Aholan haastattelu, Aamulehti 26.12.00.
- 35 H. Tilander: Jalkaväki uudistuvissa maavoimissa, Jalkaväen vuosikirja XXIII, s 18, Gummerus 2000.
- 36 Kts esim ICBL:n mainoslehtinen INT 4/97.
- 37 Sopimusteksti, artikkelit 4 ja 5.
- 38 Keskustelut ja kirjeenvaihto International Institute for Humanitarian Law kurssin englantilaisten kollegojen kanssa.
- 39 Geneven yleissopimusten I lisäpöytäkirja, art 35.1, Suomen oikeussäännöt, UM 1997, s 145.
- 40 UM:n luettelo I lisäpöytäkirjan osapuolista/22.8.01.
- 41 Kts myös kenrl Stephen Carr-Smith: Conditions for an Effective Ban on Anti-Personnel Landmines, Jalkaväkimiinaseminaari 1.10.1997, UM:n julkaisu 18/1997, s 17-23.
- 42 Kirjoittaja: Ottaako Ottawan sopimus Geopolitiikan huomioon, Sotilaisaikakauslehti 3/2001, s 60-61.
- 43 Jaakko Itoniemi: Sotilaat ja diplomaatit samassa veneessä, Suomen Kuvalehti 33/2001, s 60.

Abstract

GEOPOLITICAL CONSIDERATIONS AFFECTING THE USE OF ANTI-PERSONNEL LANDMINES

Esko Nieminen, Colonel G.S.

The discussion on restricting or banning the use of anti-personnel landmines, also called infantry mines [1], was accelerated when the ICRC and an NGO, the International Campaign to Ban Landmines (ICBL), launched a world-wide "rallye"[2], which in turn caused Canada to take the initiative and host an international conference in Ottawa in 1996. From the beginning the strong impetus behind ICBL's activities was the fact that some countries were using mines improperly and indiscriminately. Their use was causing unnecessary suffering, injuries and death tolls in civilian populations, because the minefields were not being marked, mapped or registered in these countries.

The "rallye" employed several unorthodox methods to focus people's attention on the problem. International celebrities such as Princess Diana of the UK were lassoed into becoming figureheads for the campaign. Mass media means were used to sell the ban world wide, without making any distinction between the way mines were used by responsible, disciplined military forces or undisciplined military or paramilitary organizations.

Geopolitics was ignored. This fact, together with the media propaganda, speeded up the efforts of the permanent Conference on Disarmament (CD) in Geneva to amend the 1980 Geneva Protocol II on Prohibiting the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices, since the original protocol was found to be incomplete. The Ottawa Convention on a complete ban was signed in Oslo at the end of 1997. By August 2001 117 countries out of a world total of 192 countries had become parties to the Convention.

The large number of participating countries gives an erroneous impression of the value of the Convention. Many of the most populous and the largest countries remained outside it. The large number of inhabitants and total land area in the abstaining countries are very significant: The 59 countries that are parties to the Amended Geneva Protocol II cover more of the world's surface than the 117 countries of the Ottawa Convention. The population differential is even more striking: 66 per cent of the world's population resides the countries that are parties to the Geneva Protocol, while only 33 per cent reside in those that are parties to the Ottawa Convention. (Kuva 3 in the Finnish Text.)

At the moment 65 countries are still outside both the Ottawa and the Geneva, and 19 are not even party to the Additional Protocol I to the four Geneva Conventions of 1949, which were signed in 1977. Thus those 19 have not even tied themselves to the basic humanitarian rules of warfare.

Geopolitical studies reveal some interesting factors that influence a country's willingness to join or abstain. The strongest factor seems to be its attitude towards Russia. (Kuva 1.) Only two of the 15 countries that border Russia, Norway and Japan, are parties to the Ottawa Convention. Of these two, only Norway has a land border with Russia.

If one looks a bit deeper, one notices that a nation's courage to sign the Convention grows in direct relation to its distance from Russia. There are two interesting borderlines through Central Europe: the eastern border of the former satellite states of the Soviet Union and the border of the Schengen Agreement signatory nations. (Kuva 2.) On the eastern side of the first, only Moldova, which does not border Russia directly, is a party to Ottawa; while on the western side all but Poland have joined. Along the Schengen borderline all countries are parties to Ottawa, as are all European nations farther westward. Membership in the European Union has not been a factor when nations were deciding whether or not to join the convention, but national security has.

Finland is a party to the Amended Geneva Protocol II. There is a specific rationale for it to remain outside a Convention that completely bans the use of infantry mines. As the crow flies, Finland's eastern land border is 1274 kilometres long, making the distance from Nautsi to the Gulf of Finland practically the same as that from the Baltic to the Adriatic Sea. The most important reason, however, is area defence, which cannot be provided in support of a successful battle plan involving modern troops, such as Brigade 2005, without infantry mines.

Russia, having proved itself a most untrustworthy neighbour in 1939, when it broke all agreements and started the Winter War against Finland, now has to show that it is firmly on the road to becoming a trusted, peaceful neighbour. At the moment Russia, which continues to break humanitarian law in Chechnya, shows no signs of the desired development. There are, therefore, no reasons to change current attitudes on such a useful weapon as the infantry mine, which could well be needed to defend the country if times were to worsen.

Finally: different from gas, which was created for mass destruction, the infantry mine was not designed to kill, but to horrify intruders and divert them. Thus, a ban on infantry mines does not serve the same needs nor fulfill the criteria for it to become customary law, as was the case with the ban on gas, which was reached relatively easily after World War I and was effective throughout all of World War II. The only necessary criteria for proper employment of infantry mines involves their disciplined use, which means marking, mapping and registering all minefields.

¹ ICRC uses the term "Anti-personnel Landmine" to distinguish what in Finnish are called "infantry mines" from those used as anti-tank mines. See ICRC leaflet "Anti-personnel Landmine Friend or Foe". Geneva 1996, p 9. The term "infantry mine" has been used in this paper as the term for such mines.

² The expression used by Time Magazine.